

Kihívások és megoldások a pénzügyőrszakma-történet oktatása során

BIRÓCZKY-SZABÓ Andrea¹ - CZENE-POLGÁR Viktória²

A pénzügyőri identitás kialakításának elválaszthatatlan része a szakmai múlt alapos megismerése. Ugyanakkor fontos, hogy ezt az ismeretanyagot a Z generációs pénzügyőrhallgatók számára befogadható módon, kreatív, a hagyományos oktatási módszereket kiegészítő csatornákon keresztül közvetítsük.

A tanulmány célja egy, a Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kara Vám- és Pénzügyőri Tanszékének első évfolyamos hallgatói számára szervezett - a szakmatörténeti kurzusukat kiegészítő, annak keretén belül megvalósított -, új oktatás-módszertani megoldás, a „szakmatörténeti kalandtúra” bemutatása, eredményeinek elemzése.

A kutatási célkitűzés elérése érdekében a szakmatörténeti kurzusok lezárásakor a résztvevők körében kérdőíves felmérést végeztünk azt vizsgálva, hogy alkalmas-e és milyen mértékben a kalandtúra - a rendészeti oktatásban hangsúlyozottan fontos - értékek elérésére, így például a pénzügyőrhagyományok és az elődszervezetek történetének megismertetésére. Vizsgáltuk továbbá, hogy a program során alkalmazott módszerek mennyire voltak célravezetőek, a hallgatók innovatívnak, a megszerzett tudást hasznosíthatónak értékelték-e. A kérdőívet a kurzus valamennyi résztvevője (N = 41) megkapta, és 33 fő (80,4%) töltötte ki.

Az eredmények is azt mutatják, hogy a szakmatörténet oktatása egy jól megválasztott komplex módszerrel sikeresebbé és hatékonyabbá válhat. Segít a hivatástudat megalapozásában és erősítésében. Ilyen módszer lehet az NKE Intézményfejlesztési Tervében prioritásként kezelt Kreatív Tanulási Programmal összhangban lévő, immár 5 éve szervezett és második alkalommal saját kérdőív által értékelt kalandtúra is.

Kulcsszavak: *innováció, pénzügyőrszakma-történet, módszertan, kompetencia, Z generáció*

¹ Tanszékvezető egyetemi docens, Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Vám- és Pénzügyőri Tanszék, e-mail: szabo.andrea@uni-nke.hu

² Adjunktus, Nemzeti Közsolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Vám- és Pénzügyőri Tanszék, e-mail: czene-polgar.viktoria@uni-nke.hu

Bevezetés

A szakmatörténet oktatásának célja a szakmai műveltség emelésén túl egyfajta identitás- és hivatástudat kialakítása. A pénzügyőri szakmatörténet főként az 1867-től napjainkig tartó időszakra fókuszálva – de a középkorig visszautaló kitekintést adva – dolgozza fel a magyar pénzügyőrség és vámőrség történetét, érintve az adóztatás évszázadokra visszanyúló hagyományait is.

A szakmatörténet oktatása és annak fontossága az egyes hivatásrendeknél megkérdőjelezhetetlen, az identitás fejlődésében/erősítésében és akár a motiváció kialakulásánál is kiemelkedő szerepe van a szakmai múlt megismerésének. A hivatásrend kifejezés alatt nemcsak az egyenruhás szervezeteket értjük, hanem valamennyi szakmát, amelyet a hivatáskutatások hivatásnak tekintenek, a hivatásokra jellemző közös jegyek alapján, így a papi, orvosi, jogászi, tanári hivatásokat is. A közös jegyek/jellemzők, így a szaktudás, szakmai szervezetbe tömörülés, sajátos erkölcsi-etikai normarendszer és a társadalom szolgálata, Magasvári kutatása alapján a pénzügyőri hivatás esetében is markánsan megtalálhatóak.³ Annak érdekében, hogy a Z generáció pénzügyőreit bevezessük a szakmatörténet rejtelmeibe és számukra befogadhatóvá tegyük az ismeretanyagot, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem (NKE) Rendészettudományi Karának Vám- és Pénzügyőri Tanszéke a kurzusok (Vám- és pénzügyőri szakmatörténet és Adó- és pénzügyi nyomozói szakmatörténet) végeztével egy úgynevezett szakmatörténeti kalandtúra tervét dolgozta ki és vezette be 2018-ban. Az elképzelés jelentőségét csak megerősítette az NKE Intézményfejlesztési Tervében (2020–2025) megjelenő Kreatív Tanulási Program (*NKE Intézményfejlesztési Terv 2020*) és a 2021-ben elnyert Innovatív Tanszék különdíj, amely esetében a tanszék által benyújtott pályázati anyagnak meghatározó eleme volt a kalandtúra bemutatása.

A szerzők meggyőződése, hogy egy hivatás mélyreható ismeretéhez szorosan kapcsolódik az adott szakma történetének ismerete, amely túlmutatva az általános műveltség gyarapításának célján, hozzájárul a pénzügyőri identitás kialakításához, fejleszti az elemzési készségeket, így segíti a szakmai életben való boldogulást is. Ennek megfelelően a szakmatörténeti tantárgy fókuszában is a múlttól való tudás mellett, a közösséghez tartozás szerepének és lehetőségeinek megértetése áll.

A Rendészettudományi Karon más tanszékek is foglalkoznak szakmatörténeti kérdésekkel, azok népszerűsítésével, így például a rendészettudomány vagy az államhatárok és a rendészeti szervek történetével.⁴ A hivatásrendi kutatások egyik fontos szempontja a szakmatörténet és részterületeinek – így például szervezet- és jogállástörténet, személyzeti kérdések vagy az egyenruha és a rang vagy rendfokozat evolúciójának – feltárása.⁵

³ MAGASVÁRI 2020: 184–211; MAGASVÁRI 2022.

⁴ KOVÁCS 2022.

⁵ KISS 1996; KÖPF 2003; PARÁDI 2018; ERDŐS 2017; ERDŐS 2021; KOVÁCSICS 2000; BALASKA–KISS 2007; CZENE-POLGÁR 2020; MAGASVÁRI 2020; MAGASVÁRI 2022; SZABÓ 2017a; SZABÓ 2017b; TURI 2021.

A szakmatörténeti kalandtúra

Egyetértve Kojanitz megállapításával, az egyetemen megszerzett tudás legértékesebb részét a *magasabb szintű gondolkodási képességek* jelentik, mivel csak ezek által valósulhat meg a megszerzett ismeretek rugalmas adaptálása.⁶ A történelmi gondolkodás is a magasabb szintű gondolkodási képességek közé sorolható, amely révén egy személy képes a megszerzett ismeretek rugalmas átvételére és befogadására.⁷ Azért tartjuk fontosnak az általános műveltség körébe tartozó tudás közvetítését és az úgynevezett történelmi gondolkodás fejlesztését, mert az általa adott értelmezési keretek és elemzési szempontok nemcsak a múlt, hanem a jelen viszonyainak megértéséhez is segítséget nyújthatnak.⁸

E szempont középpontba helyezésével, 2018 óta évente szervezünk szakmatörténeti kirándulást a hallgatók számára, amely egyben csapatépítő program is, ugyanakkor illeszkedik az egyetemi tananyaghoz, hiszen a szakmatörténeti tantárgy mellett az adóztatás tantárgy keretében is foglalkozunk vám-, jövedék- és adózástörténettel. A program megszervezésekor a hallgatók kíváncsiságára építünk, amely Leszek Kołakowski lengyel filozófus és eszmetörténész szerint „semmi másra vissza nem vezethető ösztön”.⁹

A program szervezésekor két további szempontot is figyelembe kell vennünk. Elsőként azt, hogy a pénzügyőrtisztjelöltek Z generációs fiatalok – őket digitális bennszülötteként is aposztrofálhatjuk –,¹⁰ akikkel szemben a régen bevált sablonok, egykori módszerek érvényüket veszítik. Az órai ismeretátadás hagyományos módszerei – a szóbeli közlések, a többszöri ismétlés – kevésbé, vagy csak a megfelelő mennyiségű és minőségű előzetes ismerettel bíró, ideális szociokulturális háttérrel rendelkező, motivált tanulók esetében hoznak eredményt.¹¹ Ugyanakkor ennek a generációnak a tagjai gyorsan alkalmazkodnak az informatikai kihívásokhoz, bátran használják az IKT-eszközöket,¹² gondolkodásukat a tömegmédiá jelentősen befolyásolja.¹³

Mindezek alapján elmondható, hogy új megközelítésű, a Z generációra jellemző habitus figyelembevételével kialakítandó oktatásmódszertanra van szükség – a magukkal hozott tudást az oktatás szolgálatába állítva –, amely segíti őket, hogy gördülékenyen léphessenek a munkaerőpiacra. Egy, a 21. századi pedagógia elemeinek meghatározásával foglalkozó kutatás hat alapvető képességet azonosít, amelyek fejlesztése szükséges ahhoz, hogy a hallgatók sikeres munkavállalókká váljanak:

⁶ KOJANITZ 2014.

⁷ MEZŐ 2023: 48.

⁸ KOJANITZ 2014.

⁹ KOLAKOWSKI 1998: 49.

¹⁰ A digitális bennszülött fogalmát először Marc Prensky írta le 2001-ben. A meghatározás a már teljes egészében digitálisan szocializálódott nemzedékre utal. PRENSKY 2001.

¹¹ HEGEDŰS 2020.

¹² BUDA 2017: 14–15.

¹³ JANCsÁK et al. 2021: 3–15.

a tudásépítés, az együttműködés, az önszabályozás, az innováció, a kommunikáció, a valós problémák megoldása és az IKT-eszközök használata.¹⁴ A szakmatörténeti kalandtúra szervezésekor ezekre fókuszálunk.

A másik figyelembe veendő szempont, hogy a hallgatónk a rendészeti felsőoktatás szereplője, ami nemcsak témájában, de az elvárások tekintetében is rendkívül speciális. A „jó hallgató” ismérvei között itt olyan elvárások szerepelnek, mint amilyen a fegyelmezett, normakövető, hivatásos léthez kötődő gondolkodásmóddal rendelkező, alkalmazkodó, együttműködő, jellemzői továbbá a pontosság és a hivatástudat.¹⁵

A kérdés komplexitását pedig tovább árnyalja az a tény, hogy a 2020-as koronavírus-járvány átformálta a Z generáció társas kapcsolatait. S jöllehet, hogy ez a nemzedék különböző alkalmazásokat és felületeket használ közösségi terei kialakításakor, a szerzők meggyőződése, hogy ennek a korosztálynak a korábbiakhoz hasonló módon megvan az igénye a személyes kapcsolatépítésre. Mindez átrendezte az oktatásmódszertan alapvetéseit, s az új élethelyzet teremtette kihívások paradigmaváltást eredményeztek a felsőoktatásban is. Mind fontosabbá váltak az olyan megközelítési módok, mint a hallgatóközpontú tanulás, az IKT-technológiák kiaknázása.

Vagyis az oktatás olyan újonnan felmerülő problémákkal szembesül, amire újszerűen kell reagálni. Ennek egyik útja a tanulás játékosítása lehet.¹⁶ A gamifikáció (játékosítás) legfőbb célja egy feladat izgalmasabbá, szórakoztatóbbá tétele – legyen szó rejtvényfejtő, társas-, számítógépes, sport- vagy akár más játékok bevonásáról –, a diákok aktivitásának, motiváltságának fokozása.¹⁷ A szakmatörténeti kalandtúra lebonyolítása során felhasználjuk ezeket az elemeket is. A történelmi tények, helyszínek megismerése, események feldolgozása pedig lehetőséget ad olyan fontos kompetenciák megszerzéséhez, mint a többféle forrásból származó információk összegyűjtése, az információk megbízhatóságának és hitelességének ellenőrzése, az adatok sokrétű elemzése és összevetése. Fejlődhetnek továbbá olyan képességek, mint a komplex helyzetértékelés, a folyamatokban szerepet játszó tényezők áttekintése, jelentőségének megítélése, a döntési alternatívák lehetséges következményeinek felmérése, a múlt és a jelen viszonyai közötti összefüggések megértése.¹⁸

A szakmatörténeti kalandtúra nem az órán tanultak reprodukcióját várja, ott nem az oktató által közölt ismeretek megértése a feladat, hanem a résztvevők nyitottságára, kreativitására épít, a kombinatív gondolkodás széles körű alkalmazását feltételezi, így a kompetenciaalapú fejlesztés egyik lehetséges elemévé válik. A képességfejlesztő feladatok sora a hallgatóktól nem valamilyen korábban megismert jelenség vagy szabály alkalmazását várja el begyakorlás céljából, hanem az ismeretfeldolgozó és készségfejlesztő elem szervesen összekapcsolódik bennük, és megol-

¹⁴ SHEAR–GALLAGHER–PATEL 2011: 13.

¹⁵ ERDŐS–MAGASVÁRI–SZABÓ 2019: 89–102; ERDŐS–MAGASVÁRI–SZABÓ 2020; HEGEDŰS 2019.

¹⁶ BESENYEI 2016; DUCHON 2021.

¹⁷ KÖREI–SZILÁGYI 2020.

¹⁸ KOJANITZ 2014.

dásuk valamilyen alkalmazásszintű intellektuális mozzanatot igényel, kiegészülve a feltehetően sikeres megoldással járó emocionális többlettel. Az információk megszerzésében és feldolgozásában fontos szerepet játszik az aktív hallgatói részvétel. Ennek nyomán a képességfejlesztő feladatok alapvetően nem egy megismert rutin begyakorlását szolgálják, hanem egy új ismeretelem vagy összefüggés felismerését teszik lehetővé.¹⁹ Mindennek azért van kiemelt szerepe, mert ezen aktív tevékenységben – többek között a csoportos feladatmegoldásokban – rejlő lehetőségek felhasználása nélkül nem valósítható meg a modern gazdaság és társadalom elvárásainak megfelelő személyiségfejlesztés.²⁰

Hallgatóink a kiránduláson kurzusonként vagy a létszámról tekintettel további csoportokra bontva (maximum 10-12 fő), önállóan vesznek részt. A tematikus út során egy közös téma mentén, különböző helyszíneken található látványosságokat ismerhetnek meg. A program a Ludovika Campus területéről indul, ahol a kurzusvezetők látják el az egyes csapatokat instrukciókkal, illetve itt kapják meg az első feladatot is, amelyet megoldva jutnak el az első helyszínre. A tanszék oktatói végig figyelemmel kísérik a kirándulást, mivel a csapatoknak minden állomásról be kell jelentkezniük – a helyszínen készült fotóval kell igazolniuk, hogy teljesítették a feladatot –, csak ezt követően kapják meg a soron következő feladványt. Az egyes helyszínekre való eljutást többek között a szakmai tudásukra épülő keresztrejtvényekkel, irodalmi részletekkel, korabeli jogszabályi szöveggel, képekkel vagy korabeli újságcikkekkel segítjük.

A kirándulás kiemelt célja a pénzügyőri hagyományok felelevenítése, ápolása, az ehhez szükséges szakmai tájékozottság elmélyítése. Miközben a hallgatók megismerhetik kulturális örökségünk szellemi és tárgyi javait, a szakmatörténeti kirándulással fejleszthetjük olyan személyes kompetenciáikat mint a kreativitás, önfejlesztő képesség, valamint a kognitív kompetenciákat, mint kombinatív, logikai, rendszerező, ismeretszerző, alkotóképesség, problémamegoldó, összefüggést kezelő képesség. Célunk továbbá a közösségfejlesztés, az interaktivitás és a tevékenység-alapú szórakozva művelődés, tanulás támogatása.

A kirándulás állandó helyszínei közé tartozik 2018 óta a Pénzügyőr- és Adózástörténeti Múzeum (PAM) (Munkácsy u. 19/B.), ahol a hallgatók nemcsak a Munkácsy utcai Schiffer-villa szecessziós épületét barangolhatják be, de egyúttal a Nemzeti Adó- és Vámhivatal (NAV) muzeológusainak szakavatott irányításával kaphatnak képet a NAV, illetve elődszervezetei történetéről, bepillantást nyerhetnek a magyar adózás történetébe, valamint megismerhetik a múltbeli és jelenkori pénzügyi intézményeket is.

2023-tól ez a helyszín egészült ki további három olyan szintérrel, ahol szakértő kollégák (pénzügyőrök, muzeológusok, könyvtárosok) bevonásával történhet az ismerkedés. Így a PAM mellett a pénzügyőrképzés lassan évszázados ikonikus helyéül

¹⁹ KAPOSÍ 2017.

²⁰ KAPOSÍ 2020.

szolgáltató Pénzügyőr Iskola²¹ (Harmat u. 202.), a Pénzügyminisztérium Könyvtára (PM Könyvtár) (József nádor tér 2–4.) és a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Központi Irányításának Könyvtára (KI Könyvtár) (Széchenyi u. 2.) is bekerült a túra kiemelt szinterei közé.

A kutatás célja és módszertana

A kérdőíves felmérést a 2021/22-es és a 2022/23-as tanév lezárását követően vettük fel az érintett kurzusok hallgatóival. Az elsődleges kutatásunk arra irányult, vajon alkalmas-e és milyen mértékben a szakmatörténeti kurzus és a keretei között szervezett kalandtúra olyan – a rendészeti oktatásban hangsúlyozottan fontos – kompetenciák fejlesztésére, mint a hallgatók közötti együttműködés, a kritikus gondolkodás, a problémakezelés vagy az empátia. Ezt egészítettük ki a második vizsgálat során olyan felvetésekkel, amelyek megalapozták a jelen tanulmány elkészítését. Ebben a kutatásban már nemcsak a *Neveléstudomány* című folyóiratban megjelent írásunkban kifejtett gondolatok igazolását kerestük,²² de további választ vártunk arra, hogy mennyire tartották informatívnak a hallgatók az egyes helyszíneket, mennyire értékelték a megszerzett tudást hasznosíthatónak, és milyen módon gondolják azt alkalmazni a későbbiekben (szakdolgozat, évfolyamdolgozat, TDK-dolgozat). Vizsgáltuk továbbá, hogy milyen mértékben ítélték alkalmasnak az adott helyszínt a pénzügyőri hagyományok, az adózás történetének és az elődszervezetek történetének megismerésére.

A kérdőív összeállításakor a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Kreatív Tanulás Programja egyik pilotkurzusának (a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Virtuális Vám- és Bűnügyi Igazgatósága; NAV VBI) tudományos módszertanon alapuló vizsgálatához összeállított kérdőívet vettük alapul.²³ A vizsgálat célkitűzéseiben szereplő kutatói kérdésekre pedig kvantitatív módszer alkalmazásával igyekeztünk választ adni.

A kérdőíveket önkéntesen, önállóan, a válaszadók anonimitásának megőrzésével töltötték ki. A kérdőívet a kurzus valamennyi résztvevője (N = 41) megkapta, és 33 fő (80,4%) ki is töltötte, minden esetben értékelhető válaszokat adva. A kurzusok hallgatói közt csaknem fele-fele arányban képviseltették magukat a férfiak (51,5%) és a nők (48,4%). Az összbenyomással kapcsolatos állításokat és a képzésfejlesztési céldimenzióhoz rendelt két-három állítást a hallgatók ötfokú Likert-skálán értékelték (1 = egyáltalán nem ért vele egyet; 5 = teljes mértékben egyetért vele).

²¹ Mai néven: NAV Képzési, Egészségügyi és Kulturális Intézet Pénzügyőr Képzési Főosztály.

²² CZENE-POLGÁR – SZABÓ 2023.

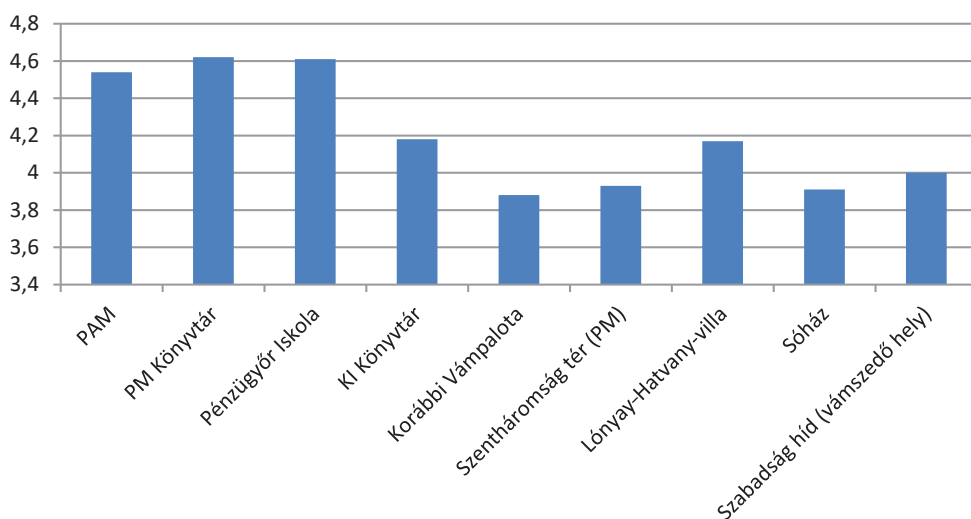
²³ CHRISTIÁN–ERDŐS–MAGASVÁRI 2021.

A kérdőíves vizsgálat eredményei

Az alapkérdéseket követően – nem, életkor, szakirány – arra irányult a szerzők érdeklődése, hogy a túra résztvevői hogyan értékelték az egyes helyszíneket, figyelemmel arra is, hogy nem mindenki látogatta végig ugyanazon épületeket: összesen három helyszín – a Pénzügyőr- és Adózástörténeti Múzeum, a Pénzügyminisztérium Könyvtára és a NAV Központi Irányításának Könyvtára – került be valamennyi útvonaltervbe. Ezért a kérdőív kitöltésekor a hallgatóknak lehetősége volt a „nem jártam ott” válasz megjelölésére.

A szerzők valamennyi érintett helyszín esetében megkérdezték, hogy mennyire tartották informatívnak azt a véleményezőök. Az 5 fokozatú Likert-skálán az 1-es a legkevésbé volt informatív, az 5-ös a leginformatívabb minősítést jelenti. Ez alapján a hallgatói válaszok 3,88 és 4,62 között szóródtak, valamennyi helyszínt jóval a középérték fölé helyezve. A legmagasabb átlagértéket a PAM, a PM Könyvtár, a Pénzügyőr Iskola és a KI Könyvtára kapták, ezzel is igazolva, hogy a szakértők bevonása, az épület belső hangulatának megtapasztalása, kézzelfoghatóvá tétele nagyban emeli a megszerzett információ értékét

Kérem, értékelje, hogy melyik helyszínt mennyire tartja informatívnak

1. ábra: A szakmatörténethez kapcsolható épületek informativitása

Forrás: a szerzők szerkesztése

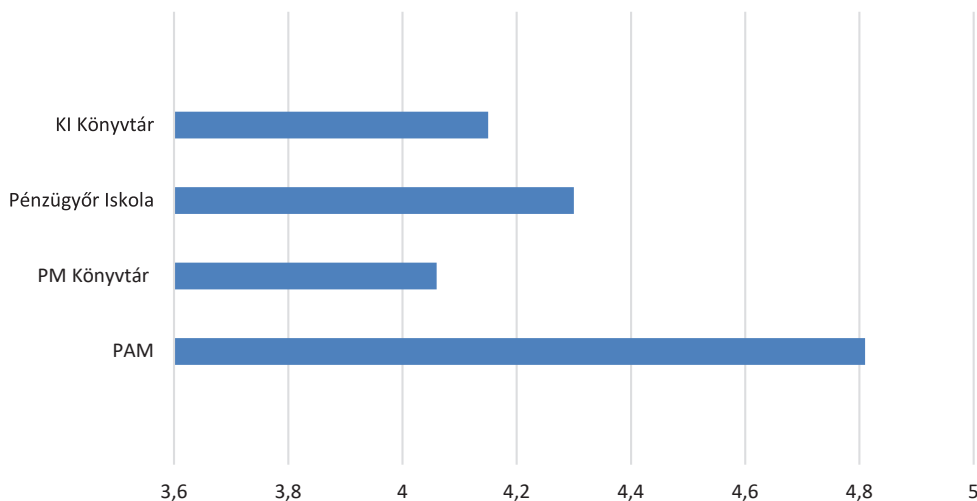
A következő kérdések és állítások már csak a korábban említett – és a hallgatók által is a leginformatívabbnak minősített – négy épülethez/helyszínhez kapcsolódtak.

A szerzőket érdekelte, hogy az egyes helyszíneken megszerzett tudást mennyire tudja beépíteni a jövőbeni egyetemi feladataiba a hallgató, így a szakdolgozat, évfolyamdolgozat vagy akár egy TDK-dolgozat készítése során.

A hallgatók által adott válaszok mindegyik esetben nagyon magas értéket (4,19–4,56) mutatnak, tehát a hallgatók kifejezetten hasznosíthatónak minősítették a kapott információkat, jól beépíthetőnek az újonnan megszerzett tudást. Ezen utóbbi elemre, vagyis, hogy milyen módon tudja hasznosítani a megszerzett tudást, a szabadszöveges kifejtésben kiemelték, hogy szakdolgozat és tudományos diákkori dolgozat készítése során forrásként, szakmai háttérként szolgálhat. Mélyebb tudást szereztek a NAV szervezetéről, és az ehhez kapcsolódó kérdésekre megalapozottabb választ tudnak adni. Kiemelték, hogy több helyszínen is megtalálhatóak olyan írott anyagok, amelyeket a későbbiekben tudnak majd hasznosítani a tanulmányaik során. A könyvtárak esetében az írásos forrásokat, míg a múzeumban a vizuális forrásokat, tárgyi emlékeket emelték ki. Hangsúlyozták a múzeumpedagógiai módszerek pozitív eredményeit és a kollégák segítőkészségét.

A szerzők azon állítása esetében, hogy az adott helyszín alkalmas a pénzügyőrhagyományok megismerésére, az átlagértékek 4,06 és 4,81 között mozogtak, a legmagasabb értéket a PAM kapta, majd a Pénzügyőr Iskola, őket követte a KI és a PM Könyvtára (2. ábra).

Mennyire alkalmas a pénzügyőrhagyományok megismerésére?

2. ábra: A pénzügyőrhagyományok megismerésének legfontosabb helyszínei

Forrás: a szerzők szerkesztése

Az alábbi állítások esetében, így

- az adott helyszín bepillantást ad az elődszervezetek történetébe, azaz a Vám- és Pénzügyőrség és az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal történetébe (átlagérték 4,26 és 4,69 között);
- az adott helyszínek bepillantást adnak a magyar adózás történetébe (átlagérték 3,84 és 4,54 között);
- az adott helyszín alkalmas a pénzügyőri hagyományok ápolásához szükséges szakmai tájékozottság elmélyítésére (átlagérték 4,21 és 4,75 között);
- az adott helyszín megismerteti a kulturális örökségünk szellemi és tárgyi javait (átlagérték 4,06 és 4,81 között);
- az egyes átlagértékek mellett az is megállapítható, hogy a kiemelt négy helyszín közül a PAM kapta a legmagasabb értéket. Ezek a válaszok is megerősítik, hogy a személyes kapcsolat, a múzeumpedagógiai eszköztár nagy mértékben hozzájárul a tudás elmélyítéséhez. A PAM esetében emellett a kiállítás összetettsége, sokszínűsége, a különböző történelmi korokat lefedő tartalma is magyarázat a kiemelkedő értékelésre.

A szerzők azon kérdésére, hogy milyen eszközök, megoldások segítségével tennék jobbá a résztvevők a szakmatörténeti kalandtúrát, ők a *rejtélyesebb* helyszíni leírásokat emelték ki, illetve a helyszínek sorrendjét kifogásolták, azaz időnként azt tapasztalták, hogy a kirándulás útvonala során kétszer érintettek egy helyszínt – aminek kizárólag szervezéstechnikai okai voltak. Az itt megjelenő vélemények is igazolják a generáció elvárásait az új képzési, oktatásmódszertani technikák alkalmazása iránt.

A kalandtúra legemlékezetesebb mozzanataként, amennyiben az érintett helyszíneket vizsgáljuk, a Pénzügyminisztériumot, a Pénzügyőr Iskolát és a múzeumot említették a legtöbben. Ha a fejlesztendő kompetenciákat vizsgáljuk, akkor az együttműködés – közös utazás, a főváros közös felfedezése, a beszélgetések és egymás megismerése, a csapathangulat – és a problémamegoldás – a rejtvények megfejtése, feladatok teljesítése – fontosságát emelték ki.

Természetesen arra is kíváncsiak voltunk, hogy mi volt, ami a legkevésbé tetszett a tisztjelölteknek, azaz mi okozta a legnagyobb nehézséget. Kritikaként jegyezték meg a hosszú szövegeket, amelyek alapján nem mindig volt felismerhető az épület. Szintén felmerült a számukra nem értelmezhető sorrendiség, amelynek, ahogy korábban már jeleztük, szervezéstechnikai okai voltak, azaz a három – valamennyi csapat számára kötelezően beiktatott – helyszín esetében el kellett kerülni a csoportok feltorlódását. Ehhez kapcsolódik a sok utazás és gyaloglás okozta nehézség, amelyet a jövőben lehet finomítani. Többen kifogásolták a kedvezőtlen időjárást, amelyre sajnos a szervezőknek nincs ráhatása.

Összegzés

A Nemzeti Közzolgálati Egyetem Rendészettudományi Karának adó- és pénzügyi nyomozó, valamint vám- és pénzügyőri szakirányos hallgatói a képzésük során olyan komplex feladatrendszerrel szembesülnek, amelynek egyaránt része az oktatás (az általános értelmiségi felkészítés és a szakmai ismeretek elsajátítása), a nevelés (mint a tisztjelöltek hivatásrendi felkészítésének egyik eszköze), a gyakorlat-orientált képzés és a kiképzés.²⁴

Ugyanakkor nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a hallgatók Z generációs fiatalok, akik ösztönösen használják a technológia kínálta lehetőségeket, rendkívül gyorsan elérik a számukra szükséges információkat, a digitális világban való jártaságuk és az őket érő számtalan inger révén a rugalmasságuk és a problémamegoldó, továbbá a multitasking képességük kiemelendő.²⁵ A kommunikációs szokások megváltozása miatt a hallgatók mindennapi életének, társas kapcsolatainak egy jelentős része is áttevődött az online világba, s a digitális felületeken keresztül alakítják szociális kapcsolataik jó részét, ugyanakkor a szemtől szembeni, személyes kommunikáció is fontos számukra, ahogy alapvető értékeikhez a személyes kapcsolatok, a közösséghez tartozás is hozzátartozik.²⁶

Mindezek mellett a digitális technológiák rohamos fejlődése az oktatás színterét és módszertanát is megváltoztatta, így a megváltozott igények figyelembevételével kell a hallgatók számára hatékony módon, használható tudást közvetíteni.

A fentieket a kérdőíves kutatás eredményei is alátámasztani látszanak, azaz a hallgatók értékelik a kreatív, innovatív oktatásmódszertani megoldásokat, ugyanakkor a tudásátadás hagyományos, személyes kapcsolatokon nyugvó, a valós térbe helyezett formái is jelentősek számukra. Világosan látják azokat a kompetencia-területeket, ahol ezek a kurzusok erősítik őket, így az együttműködés, együtt gondolkodás, egymás iránti empátia, szakmai fejlődés igénye, kritikai gondolkodás, problémamegoldás.

Egy olyan hagyományos értékeket közvetítő tantárgy, mint a szakmatörténet oktatása is csak egy jól megválasztott komplex módszerrel tud sikeres és hatékony lenni. Ennek segítségével viszont nemcsak lexikális tudást ad, hanem segít a hivatásrendi hovatartozás megalapozásában és erősítésében.

Felhasznált irodalom

- BALASKA Andrea – KISS Attila szerk (2007): *A 140 éves Vám- és Pénzügyőrség emlékalbuma 1867–2007*. Budapest: VIVA Média Holding.
- BESZENYEI Lajos (2016): A generáció váltás forradalma. *Opus et Educatio*, 3(4), 371–378. Online: <https://doi.org/10.3311/ope.19>

²⁴ CHRISTIÁN-HAUTZINGER-KOVÁCS 2021.

²⁵ PÁLFFY 2021.

²⁶ FERINCZ 2013.

- BUDA András (2017): *IKT és oktatás. Együtt vagy egymás mellett?* Szeged: Belvedere Meridionale. Online: <https://doi.org/10.14232/belvbbook.2017.58528>
- CHRISTIÁN László – ERDŐS Ákos – MAGASVÁRI Adrienn (2021): Képzési innováció a magyar rendészeti felsőoktatásban. In CZENE-POLGÁR Viktória et al. (szerk.): *„Tradíció, tudomány, minőség” – 30 éves a Vám- és Pénzügyőri Tanszék*. Budapest: MRTT Vám- és Pénzügyőri Tagozat, 62–77. Online: <https://doi.org/10.37372/mrttvpt.2021.2.2>
- CHRISTIÁN László – HAUTZINGER Zoltán – KOVÁCS Gábor (2021): A magyar rendészeti felsőoktatás jelene és jövője. *Magyar Rendészet*, 21(ksz), 53–72. Online: <https://doi.org/10.32577/mr.2021.1.ksz.4>
- CZENE-POLGÁR Viktória (2020): A pénzügyőrség szerepe a gazdasági bűncselekmények felderítésében 1945–56 között. *Magyar Rendészet*, 20(1), 13–21. Online: <https://doi.org/10.32577/mr.2020.1.1>
- CZENE-POLGÁR Viktória – SZABÓ Andrea (2023): Innováció a pénzügyőri szakmatörténet oktatásban. *Neveléstudomány: Oktatás – Kutatás – Innováció*, 11(2), 44–54. Online: <https://doi.org/10.21549/NTNY.41.2023.2.4>
- DUCHON Jenő (2021): Tanulási stílus és játékos típus összevetése felnőtteknél, az oktatási folyamat játékosítása céljából. In CSABA Zágon – ZSÁMBOKINÉ FICSKOVSKY Ágnes (szerk.): *Tehetség, szorgalom, hivatás*. Budapest: MRTT Vám- és Pénzügyőri Tagozat, 223–236. Online: <https://doi.org/10.37372/mrttvpt.2021.1.15>
- ERDŐS Ákos (2017): Szemelvények a Békés megyei vámőrök és pénzügyőrök életéből: a nagy háborúktól a rendszerváltásig. In CZENE-POLGÁR Viktória – ZSÁMBOKINÉ FICSKOVSKY Ágnes (szerk.): *Mérföldkövek az adó- és vámigazgatás történetéből: Válogatott tanulmányok az évfordulók tükrében*. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat, 8–33. Online: <http://real.mtak.hu/id/eprint/117087>
- ERDŐS Ákos (2021): „Ecce Homo!” – Munkácsy a magyar vám- és pénzügyőrök történetében. In CZENE-POLGÁR Viktória – SZABÓ Andrea – ZSÁMBOKINÉ FICSKOVSKY Ágnes (szerk.): *A „főnánctudomány” művelői: Szent Mátétól Berg Ottóig*. Pécs: Kronosz, 99–122.
- ERDŐS Ákos – MAGASVÁRI Adrienn – SZABÓ Andrea (2019): Új generáció a rendészeti felsőoktatásban. In GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán. (szerk.): *Gondolatok a rendészettudományról. Írások a Magyar Rendészettudományi Társaság megalapításának tizenötödik évfordulója alkalmából*. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság, 89–102. Online: <https://real.mtak.hu/93732/1/MRTT15.pdf>
- ERDŐS Ákos – MAGASVÁRI Adrienn – SZABÓ Andrea (2020): Professional Career Choice and Career Startin Regards to the Expectations of Hungarian Law Enforcement Higher Education and of the Law Enforcement Organs. *Internal Security*, 12(2), 301–312. Online: <https://doi.org/10.5604/01.3001.0014.6702>
- FERINCZ Adrienn (2013): Az új generáció elvárásai a munkahelyekkel szemben. In KARLOVITZ János Tibor (szerk.): *Ekonomické štúdie – Teória a Prax = Gazdasági tanulmányok: elmélet és gyakorlat*. Komarno: International Research Institute, 220–228. Online: www.irisro.org/gazdasagtan2013januar/G322FerinczAdrienn.pdf
- HEGEDŰS Judit (2019): Szemléletformálás a rendészeti képzésben. HEGEDŰS Judit (szerk.): *A magatartástudomány helye és szerepe a rendészeti képzésben*. Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 5–18. Online: <https://bit.ly/3WbUaPr>
- HEGEDŰS Judit (2020): Rendészeti felsőoktatásban tanuló hallgatók tanulási szemléletmódjának alakulása. In HEGEDŰS Judit (szerk.): *Magatartástudományi kutatások a rendészeti képzés megújítása érdekében*. Budapest: Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 51–64. Online: <https://nke.repo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/15805/Magatartastudomanyi%20kutatások.pdf?sequence=1>
- JANCSÁK Csaba et al. (2021): A gyakorlaton alapuló kutatási tényektől a kutatási tényeken alapuló gyakorlatig – elbeszélő történelem a történelemoktatásban. *Iskolakultúra*, 31(11–12), 3–15. Online: <https://doi.org/10.14232/ISKKULT.2021.11-12.3>

- KAPOSI József (2017): A történelmi gondolkodás és a képességfejlesztő feladatok. *Történelemtanítás*, 8(1–2). Online: www.folyoirat.tortenelemtanitas.hu/2017/10/kaposi-jozsef-a-tortenelemi-gondolkodas-es-a-kepesssegfejleszto-feladatok-08-01-03/
- KAPOSI József (2020): A hazai történelemoktatás dilemmái. In FISCHERNÉ Dárdai Ágnes – KAPOSI József – KATONA András (szerk.): *A TÖRTÉNELEMTANÍTÁS a történelemtanításért*. Budapest: Magyar Történelmi Társulat, 109–129. Online: <https://doi.org/10.15170/MTT.2020>
- KISS István Géza (1996): *A magyar királyi vámórség története*. Budapest: VIVA Média.
- KOJANITZ László (2014): A történelmi gondolkodás fejlesztésének irányzatai. In CSÓKA-JAKSA Helga – SCHMELTZER-POHÁNKA Éva – SZEBBERÉNYI Gábor (szerk.): *Pedagógia, oktatás, könyvtár*. Pécs: Pécsi Egyetemi Könyvtár, 189–202. Online: <https://bit.ly/3Y1wjDc>
- KOLAKOWSKI, Leszek (1998): *Kis előadások nagy kérdésekről*. Budapest: Európa.
- KOVÁCS Tamás (2022): Társadalomtudományok helye és szerepe a modern rendészeti felsőoktatásban. *Belügyi Szemle*, 70(10), 2061–2076. Online: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.10.8>
- KOVÁCSICS Iván szerk. (2000): *Emlékkönyv a Vám- és Pénzügyőrség történetéről 1867–2000*. Budapest: VIVA Média Holding.
- KÖPF László (2003): *Fejezetek a magyar vámigazgatás és pénzügyőrség történetéből*. Budapest: Tipico Design.
- KÖREI Attila – SZILÁGYI Szilvia (2020): Didaktikai játékok integrálásának lehetőségei a felsőoktatásban. *Multidiszciplináris Tudományok*, 10(3), 223–224. Online: <https://doi.org/10.35925/j.multi.2020.3.27>
- MAGASVÁRI Adrienn (2020): Hivatása: pénzügyőr. In CSABA Zágon – SZABÓ Andrea (szerk.): *Közös kihívások – egykor és most*. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozat, 184–211. Online: <https://doi.org/10.37372/mrttpvt.2020.1.10>
- MAGASVÁRI Adrienn (2022): *A pénzügyőri szolgálat empirikus vizsgálata az utánpótlás- és hivatáskutatások tükrében*. PhD-disszertáció. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Közigazgatás-tudományi Doktori Iskola. Online: <https://doi.org/10.17625/NKE.2022.037>
- MEZŐ Katalin (2023): A történelem tanításának módszerei tanulásban akadályozott tanulókat (is) nevelő iskolákban. *Lélektan és hadviselés*, 5(2), 43–59. Online: <https://doi.org/10.35404/LH.2023.2.43>
- PÁLFFY Zsuzsanna (2021): A Z generáció motiválása és megtartása a munkahelyeken. In MAKKOS Anikó – KECSKÉS Petra – KÖVECSESNÉ GÖSI Viktória (szerk.): *„Kizökkent világ” Szokatlan és különleges élethelyzetek: a nem-konvencionális, nem „normális”, nem kiszámítható jelenségek korszaka? XXIV. Apáczai-napok Tudományos Konferencia tanulmánykötete*. Győr: Széchenyi István Egyetem Apáczai Csere János Kar, 116–124. Online: https://lib.sze.hu/images/Apaczai/kiadv%C3%A1ny/2020/03_04.pdf
- PARÁDI József (2018): A dualizmus kori Magyar Királyi Pénzügyőrség határőrizeti szolgálata. In PARÁDI József (szerk.): *Emlékkönyv Öry Károly születésének 85. évfordulója tiszteletére*. Budapest: Szemere Bertalan Magyar Rendvédelem-történelmi Tudományos Társaság, 89–118. Online: <https://doi.org/10.31626/HU-EISSN2530094X.VITOM.89-118.p>
- PRENSKY, Marc (2001): Digital Natives, Digital Immigrants. Part 1. *On the Horizon*, 9(5), 1–6. Online: <https://doi.org/10.1108/10748120110424816>
- SHEAR, Linda – GALLAGHER, Larry, – PATEL, Deepa (2011): *Innovative Teaching and Learning Research. 2011 Findings and Implications*. SRI International. Online: www.european-agency.org/sites/default/files/itlresearch2011findings.pdf
- SZABÓ Andrea (2017a): A Magyar Királyi Pénzügyőrség rangrendszere 1867–1947. *Rendvédelem-történelmi Füzetek*, 27(54), 107–126. Online: <https://doi.org/10.31627/RTF.XXVI-I.2017.54N.107-126P>
- SZABÓ Andrea (2017b): A pénzügyi igazgatás szervezeti keretei egykor és most a rendészeti feladatok tükrében. In GAÁL Gyula – HAUTZINGER Zoltán (szerk.): *Szent Lászlótól a modernkori magyar rendészettudományig*. Pécs: Magyar Hadtudományi Társaság Határőr Szakosztály Pécsi Szakcsoport, 351–356. Online: http://pecshor.hu/periodika/XIX/szabo_andrea.pdf

TURI Zsolt (2021): Bittermann Béla, a Magyar Királyi Pénzügyőrségi Múzeum alapítója. In CZENE-POLGÁR Viktória – SZABÓ Andrea – ZSÁMBOKINÉ FICSKOVSKY Ágnes (szerk.): A „fináncztudomány” művelői: Szent Mátétól Berg Ottóig. Pécs: Kronosz, 171–201.

Internetes hivatkozás

A biztos jövő egyeteme 2020–2025. A Nemzeti Közzolgálati Egyetem Intézményfejlesztési Terve (2020).
Online: www.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/intezmenyfejlesztesi-terv-2020-2025.pdf

ABSTRACT

Challenges and Solutions in Teaching the History of Finance Guard

Andrea BIRÓCZKY-SZABÓ – Viktória CZENE-POLGÁR

An inseparable part of developing a financial guard identity is a thorough knowledge of your professional past. At the same time, it is important to convey this knowledge in a way that is acceptable to Gen Z finance guard students, through creative channels that complement traditional educational methods.

The aim of the study is to present and analyse the results of a new educational methodological solution, the „professional history adventure tour”, organised for first-year students of the Department of Customs and Finance Guard of the Faculty of Law Enforcement of the National University of Public Service, which complements and is implemented within the framework of their professional history course.

To achieve this research objective, at the conclusion of the professional history course, a questionnaire was prepared among participants, examining whether and to what extent the adventurous tour is suitable for achieving values that are emphasized in law enforcement education, such as presenting the traditions of the financial officer and the history of his predecessors. We examined the effectiveness of the methods used throughout the program, whether students rate them as innovative, and whether the knowledge gained is useful. The questionnaire was sent to all course participants of course (N = 41), 80.4% of whom completed it (N = 33).

Teaching professional history with a well-chosen complex method can be successful and effective. It helps to develop and strengthen professionalism. Such a method can also be an adventurous tour corresponding to the Creative Learning Program, which is considered a priority in the NKE Institutional Development Plan, which has been organised for 5 years and is evaluated for the second time in its own questionnaire.

Keywords: *innovation, history of finance guard, methodology, competence, Generation Z*